

การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เพชรบูรณ์ เขต 3

The Study of the Quality of Working Life of the Government Teachers
and Education Personnel in the Medium Schools under Phetchabun
Primary Educational Service Area Office 3

สาธิตา หมื่นภักดี¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
เบญจพร โมกขะเวส⁵ เบญญา กันทะวงศ์วาร⁶

Sathiya Muenphukdee, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Malai Wongruethaiwattana, Benjaporn Mokkhavesa, Benyapa Kantawongwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบ
เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน
ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประชากรและกลุ่ม
ตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 310 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนด
กลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นอย่างมี
สัดส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

Received: 2020-11-12 Revised: 2020-12-08 Accepted: 2020-12-09

¹ โรงเรียนบ้านตะกุดไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 Bantakudphai
School under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. E-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร Accountancy Faculty, Sripatum University,
Bangkok

⁶ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา Faculty of Business
Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna

มาตรฐาน และ สถิติทดสอบ ค่าที (t-test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.75) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.86) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.92) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.90) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.85) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.78) การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ (Words): คุณภาพชีวิตการทำงาน; ข้าราชการครู; บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study the level and to compare the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The population and sample were 310 government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The sampling method used in this research based on Krejcie and Morgan's table and used the proportional stratified random sampling method to classify according to the size of the educational institution, and then used the purposive sampling method. The research instrument was a questionnaire that contained both checklist part and 5-level rating scale. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results revealed that the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83). When considered each aspect, it was found that all aspects were at a high level of the quality of work life in descending order as follows: Participation

and participate in society aspect ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.75), sufficient and fair compensation aspect ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.86), job security and career advancement aspect ($\bar{X}$ =3.90, S.D.=0.92), democracy and work regulations aspect ($\bar{X}$ =3.80, S.D.=0.90), environmental, hygienic and safe aspect ($\bar{X}$ =3.79, S.D.=0.85), work-life balance aspect ($\bar{X}$ =3.70, S.D.=0.72), and development of teacher performance aspect ($\bar{X}$ =3.69, S.D.=0.78), respectively. The test on comparing the characteristics of the respondents who were different by gender, age, education level, income and work experience showed no different of the average level about the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 at a significance level of 0.05.

Keywords: Quality of working life; Government teacher; Education personnel

บทนำ (Introduction)

การวิเคราะห์ทุนเพื่อพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่เน้นการพัฒนาคนโดยสร้างความสมดุลระหว่างทุน 3 ทุน คือ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุนทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยโดยได้น้อมนำหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 - 11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2560) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มุ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างทุน 6 ทุน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคมทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความท้าทายและโอกาสของเศรษฐกิจไทยที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบทใหม่ของโลกและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกใน 20 ปี ข้างหน้า จากแผนพัฒนาฉบับที่ 12 นี้ เห็นได้ชัดเจนว่า ทุนทั้ง 6 ดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมมากที่สุด ดังนั้นการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิตของคนทำ งานจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่จะต้องส่งเสริมให้คนทำงานเป็นแรงงานคุณภาพและมีสุขภาวะดีทั้งร่างกายและจิตใจคุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญในแง่ความผาสุกของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสวัสดิการมนุษย์และความสุข (Oliver, 1996)

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีภารกิจในการจัดการศึกษา ถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและจริยธรรม เป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนในประเทศ ซึ่งในสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าครู ที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหนักมากขึ้น ความสุขในการทำงานขององค์กรกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากองค์กรมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับโลกาภิวัตน์และก้าวสู่ยุคของความรุ่งเรืองที่ทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ การสื่อสารและเทคโนโลยี เช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

คณะผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาที่จะทำให้บุคลากรทางการศึกษาทำงานได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนางานและเพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพในการทำงาน จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ 1.) การให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม 2.) สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3.) การพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู 4.) ความก้าวหน้าและความมั่นคง

ในงาน 5.) ประชาธิปไตย และระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน 6.) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และ 7.) ความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 1,446 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสนใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) จำนวน 2 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงมีคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่า มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.94 ถือว่ายอมรับได้สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ครูวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 และมีเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 และมีอายุสูงกว่า 40 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 54.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีรายได้ 15,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 และมีรายได้สูงกว่า 30,000 บาท/เดือน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 63.20 และมีประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.75) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.86) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.92) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.90) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.85) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.78) ดังตารางที่ 1

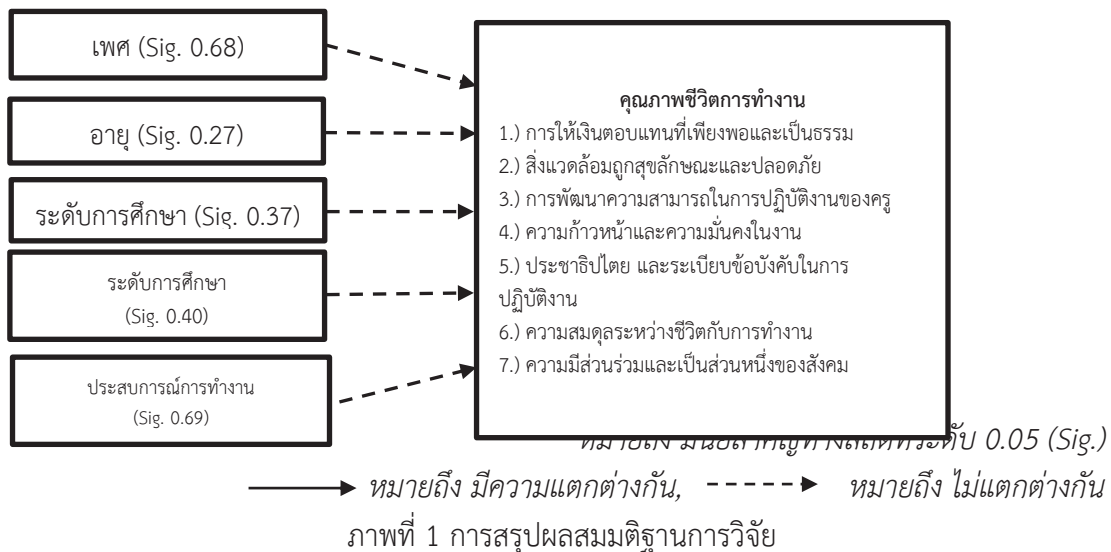
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตการทำงาน	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	3.91	0.86	มาก
2. ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	3.79	0.85	มาก
3. ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู	3.69	0.78	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.90	0.92	มาก
5. ด้านประชาธิปไตย และระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	3.80	0.90	มาก
6. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.70	0.72	มาก
7. ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	3.97	0.75	มาก
โดยภาพรวม	3.82	0.83	มาก

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้ (1.) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงในการเดินทางไปราชการ และสวัสดิการต่าง ๆ จากการปฏิบัติงาน, มีความพึงพอใจในอัตราเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน, ได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ทำ ($\bar{X}$ =4.04, 4.02, 3.95) ตามลำดับ (2.) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.79) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าสถานศึกษาได้จัดสิ่งแวดล้อมในการทำงานด้านร่างกายและด้านจิตใจ, สถานศึกษาได้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอต่อการใช้งาน, สถานศึกษาได้จัดสภาพการทำงานที่ไม่เสี่ยงภัย ($\bar{X}$ =3.93, 3.87, 3.84) ตามลำดับ (3.) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.69) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน ตั้งแต่การวางแผนงานและขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน, ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้การทำงานอย่างมีอิสระและสามารถ ควบคุมตนเองได้, มีโอกาสได้รับรู้ว่่างานที่มีความสำคัญมีความหมายต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.77, 3.73, 3.70) ตามลำดับ (4.) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.90) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการวางแผนความก้าวหน้าของครูอย่างเป็นระบบและยุติธรรม, อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ที่ประจำและแน่นอน, งานที่ทำเป็นงานที่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X}$ =4.08, 3.99, 3.93) ตามลำดับ (5.) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าสถานศึกษามีการระดมความเห็นและการตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์จากเสียงข้างมาก, สามารถเสนอแนวทางแก้ไขการทำงานกรณีเกิดปัญหา มีความเสมอภาค, สถานศึกษามีระเบียบวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ($\bar{X}$ =3.89, 3.81, 3.81) ตามลำดับ (6.) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.70) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม สังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน, ใช้เวลา

ในการทำงานในแต่ละวันได้อย่างเหมาะสม, กำหนดเวลาปฏิบัติงานตามเวลาราชการกำหนดอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ =3.86, 3.84, 3.62) ตามลำดับ และ (7.) ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.97) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ในการกระทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ, มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม สร้างความเชื่อถือจนเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น, มีการเอื้ออำนวยความสะดวก และให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน ($\bar{X}$ =4.03, 4.01, 4.00) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 ภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.72) เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าเครือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนให้ดีขึ้น ใน

การดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดและสอดคล้องกับบริบทด้านการจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการดังกล่าวที่ว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศการศึกษาที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดีของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมที่จะสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, สุพร เชื้อเฮง, อิศรัญญ์ รินไธสง (2561) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมและเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน และหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ 4 หลักการ เป็นตัวขับเคลื่อน กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การให้ความรู้ การสร้างขวัญและกำลังใจ และการปฏิบัติงานและการประเมินผล ส่วนหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักในความมีมนุษยสัมพันธ์ และ การมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับ อนงค์ จันทรหอม (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการพัฒนากระบวนการนิเทศการมุ่งเน้น 1) มีการประเมินผลงานจากผู้ที่ได้รับมอบหมายและการจัดการกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทำการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สำรวจความต้องการของครูในการเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ 3) ควรจัดระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียน และควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการไว้อย่างเหมาะสม 5) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ควรมีการปรึกษาหารือ ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติตามทางเลือก แนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

2) ลักษณะ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับค่าเฉลี่ยต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเห็นว่า

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน มุ่งเน้นการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพนักเรียนและคุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ เมธิณี สะไร (2560) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทำการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ ขนาด สถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ดีกว่าเดิมจึง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นากลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนอื่นต่อไป และลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันมีระดับค่าเฉลี่ยต่อ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไคร้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 2 ดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในคู่มือการนิเทศภายในซึ่ง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ครูทุกคนต้องวิเคราะห์ปัญหาที่ผ่านมามาหา แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพไปพร้อม ๆ กัน และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมา มาลาแฉจันทร์, จุไรรัตน์ สุธรุ่ง (2557) ที่ได้ศึกษาความต้องการการ นิเทศการสอนของครูในโรงเรียนที่ปทุมวิทยพัฒน์(ทวีวัฒนา)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยได้พบว่า ผลกระทบของการใช้เทคนิคการนิเทศ แบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ในชั้นเรียนและผู้เข้าร่วมในการนิเทศผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมในการวิจัยทัศนคติ รูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า สามารถส่งผลกระทบด้านบวกต่อการปฏิบัติงานในชั้น เรียนและผู้เข้าร่วมในการนิเทศได้ถ้าหากใช้กระบวนการนิเทศดังต่อไปนี้ 1) การส่งเสริมและการสร้าง จุดหมายสูงสุด 2) เพิ่มระดับของการให้ความช่วยเหลือครูในด้านการบริหารงาน ให้ครูได้มีโอกาสเลือก จุดมุ่งหมายและมีทางเลือกมากขึ้น 3) การพัฒนาวิธีการเพื่อรายงานผลสะท้อนกลับได้อย่างต่อเนื่อง จาก ระเบียบวิธีการวิจัยเข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ควรจะต้องมุ่งเน้นในแต่ละด้านดังนี้ (1.) ด้านประเมินสภาพการทำงาน ของการนิเทศ ควรมีการสำรวจและประเมินสภาพพื้นฐานของโรงเรียนในเบื้องต้นก่อน วิเคราะห์ ข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศ การศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ (2.) ด้านจัดลำดับความสำคัญของงานของการ นิเทศ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการนิเทศให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (3.) ด้านการออกแบบวิธีการนิเทศ ควรออกแบบวิธีการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนแต่ละขนาด

ควรการวางแผนการนิเทศภายในให้ชัดเจน (4.) ด้านจัดสรรทรัพยากรในการนิเทศ ควรสำรวจความพร้อมของบุคลากร จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ และนำมาใช้อย่างคุ้มค่า โดยมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมที่ชัดเจน (5.) ด้านประสานงานในการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันควรใช้การแนะนำ ช่วยเหลือมากกว่าการจับผิด และ (6.) ด้านการอำนวยความสะดวกในการนิเทศ ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโดย กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน และเหมาะสม มีการประเมินผลการนิเทศทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาวิธีการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำของผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เทคนิคการอบรม หรือศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลผลิตของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและควรศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา และการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ในกระบวนการและรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความสอดคล้องและลุ่มลึกในเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กษมา มาลาแวจน์ทร์, จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2557). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนที่ปทุมธานีพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชาอุปถัมภ์. *An Online Journal of Education*. 9(4), 164-175
- นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, สุพร เข้มเฮง, อิศรภรณ์ รินไธสง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8*. 8(1), 1278 – 1286.
- เมธินี สระไร . (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1.ยะลา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In *Reading in Fishbein. M. (Ed.), Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2563). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=6703. [5 กันยายน 2563].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- อนงค์ จันทร์หอม. (2560). กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. **วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Ratthanan Pongwiritthon, Busara Chuadee, Malai Wongruethaiwattana, Benyapa Kantawongwan, Kanyakan Syers. (2020). Organizing Student – Centered Learning Activity in the Basic Educational Institutions Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation.** 6(5), 231-244.